

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Volvminibvs Comprehensvs

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Solvuntur alia argumenta ex ratione petita

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](#)

ta: cùm enim ipse interpretetur Origenem, aliosque SS. Patres afferentes res sciti à Deo, quia futura sunt; & dicat hoc esse verum à posteriori, & secundum causam consequentia, huc nos respondemus, velint nostram respondemus alienam esse à mente D. Thoma, cuius tamen ipse est author conceptis verbis.

Lectori facillimum erit quibuslibet testimoniis Sanctorum Patrum quae ab Adversariis proferuntur, quam voleat ex his, & qua cuique commoda erit, expositionem applicare.

78 Sed contra ultimam ex D. Thoma desumptam, tripliciter instant Recentiores, & d'cunt primò, quod Sancti Patres loquentes de peccatis futuris, illam contrapositionem faciunt: Non ideo sunt futura: quia sciuntur à Deo, sed ideo sciuntur, quia futura sunt: Ergo nisi əquivocè nimis loquuntur, in eodem sensu accipi debet particula, ideo, in utroque extremo contrapositio: At si accipiat ut purè illativo, non minus est ve. ùn, si dicatur: Quia scitur peccatum ideo erit; quād ideo sciri quia erit: cūm non minus inferatur ex præscientia futurio peccati, quād ex futuritate præscientia: Ergo cumque concedendum esset. unde cūm unum concedant, & aliud negant, manifestum est illos in sensu causalī, non autem purè illativo locutos esse.

Secundò instant ex verbis Justini Martyris supra relatis, quibus expressè afferit, futuritionem esse causam divinae præscientiæ: Non est inquit oratione causa ejus quod futurum est, sed quod futurum est causa est prænotio.

Tertio infurgit Arribal ex verbis Origenis, qui reddens rationem cur Dei prænotio non sit causa futuritionis rerum, sic ait: Etsi singamus Deum non præcognoscere aliquid futurum, tamen futurum sine dubio erit. Quibus verbis Origenes probat Dei scientiam non esse causam futuritionis rerum, quia quamvis illa in separemus à Deo, non ideo compellimus negare rerum futuritionem. Quo argumento communiter uti solemus, ad probandum unum non esse causam alterius: Ergo juxta Origenem, non ideo res futura sunt, quia sciuntur à Deo, sed ideo ab illo sciuntur, quia futura sunt.

Ad primam instantiam dicendum est, non esse necessarium quod particula, ideo, in utraque propositione, in eodem sensu accipiatur, sed illam in una posse accipi in sensu illativo, & in alia in sensu causalī: quia diversitas illa acceptio: & servit ad Sanctorum Patrum intentum, quod est salvare contra Machichos, Deum non esse causam peccati. Maximè, quia Ecclesiæ Patres, sèpè quando unum eorum impugnant, solent in apparentia in oppositum declinare; & sic non mirum, quod intendentes salvare Dei scientiam non esse causam peccati, utantur verbis piaæ leserentibus causalitatem peccati in divinam præscientiam. Unde in hoc sensu debent intelligi verba Justini Martyris in secunda instantia relata, & per hoc patet responsio ad illam.

Ad tertiam dicatur, Origenem in his verbis locutum esse de peccatis futuris, quorum quia non est causa divina præscientia, rectè dicit quod etiam si singamus Deum ea non præcognoscere, illa nihilominus futura essent.

S. III.

solvuntur alia argumenta ex ratione pœnitentia.

P Ræter hæc testimonia Sanctorum Patrum, in quibus præcipuum robur suæ sententiae continent Adversarii, arguit Vazquez contra nostram conclusionem, hoc modo. Quilibet scientia suum objectum supponit, & non facit: Ergo cùm scientia visionis terminetur ad res, ut futuras & existentes, non facit, sed supponit illarum futuritionem, & existentiam: ac proinde non ideo res sunt futurae, quia ab illa sciuntur, sed potius ideo ab illa sciuntur, quia futurae sunt. Consequentia patet, Antecedens vero probat tripliciter. Primo ex Augustino libro 4. super Genes. ad litteram, ubi sic habet: Nec enim cognitio fieri potest, nisi cognoscenda procedant. Secundo probat idem Antecedens: Intellectus (inquit) ideo dicitur verus, quia intelligit rem esse ut est; non vero è contra ideo res sunt verae quia ad quantum in rebus & in eas cognoscendi. Tertio probat à simili scientia simplicis intelligentiae rerum possibiliterem supponit, quia hæc est illius objectum: Ergo cùm existentia, & futuriorum, sint objectum scientiæ visionis, illa debet patiter supponere rerum futuritionem.

Confirmat hæc argumenta: Omnis causa suum effectum præcedere debet: At notitia intuitiva, nequit præcedere existentiam sui objecti, cùm illam habeat pro objecto: Ergo nequit illam causare, sed necessariò debet illam supponere.

Ad hæc argumenta sufficienter respondit articulo præcedenti, ubi similia proposimus & solvimus: ut tamen Adversariis plenius respondeamus, & illis satisfactionem, non solum condigam & rigorosam, sed etiam superabundantem acercentem exhibeamus, iterum respondendo distinguendo Antecedens: Quilibet scientia suum objectum supponit, & non facit: si sit tantum speculativa, concedo. Sit eminenter speculativa & practica, nego. Vel si sit mensurata à rebus, concedo.

D Si sit mensura rerum, nego. Scientia autem visionis in Deo, non est purè speculativa, ut supponit Vazquez, & non probat (cùm tamen in illius probatione totum fere negotium hujus disputationis consistat) nec mensuratur à rebus, sed potius est illarum regula & mensura.

Ex hoc facile responderetur ad omnes probantes, quas ille Author inutiliter & otiosè multiplicat. Ad primam enim dicendum, D. Augustinum loqui de cognitione purè speculativa.

Ad secundam similiter responderetur, intellectum qui non facit, sed supponit suum objectum, & qui mensuratur à rebus, ideo esse verum, quia cognoscit rem scientiæ: si autem suum objectum faciat, & sit mensura rerum, ideo res sunt verae, quia ab illo cognoscuntur: unde ut supra vidimus, D. Thomas, variis in locis, hoc inter intellectum divinum & creatum discrimen statuit, quod intellectus creatus supponit veritatem in rebus, & non facit; intellectus divinus est causa & mensura totius veritatis, quæ inventitur in rebus: si ut ejus amor est ponens & infundens totam beatitudinem & perfectionem, quæ in eis reperitur: unde sicut res non amantur à Deo, quia sunt bona; sed potius ideo sunt bona, quia ab illo diliguntur: ita similiter intellectus divinus, ideo non est verus, quia rebus adæquatur; sed potius

DE CAUSALITATE SCIENTIAE DEI

221

potius id est sunt veræ, quia illi adæquantur. Ad tertiam, dato Antecedente, nego Consequentiam & patrem: scientia enim simplicis intelligentie, cum sit purè speculativa, non facit, sed supponit suum objectum: scientia autem visionis, cum sit eminenter speculativa & practica, illud non supponit, sed efficit, ut supra fuit declaravimus: unde quamvis de tur quod scientia simplicis intelligentie non faciat, sed supponat resum possibilitem; negari tamen non debet, scientiam visionis esse calum existentie & futuritionis illatum.

Ad confirmationem dicendum est de ratione cause non esse quod antecedat effectum, prioritate in quo, seu temporis; sed cum prioritate à quo, seu natura: de ratione autem notitiae, seu cognitionis intuitivæ, solum esse similitatem in quo respectu objecti, non autem similitatem excludentem prioritatem naturæ, seu à quod, ut articulo præcedenti declaravimus.

ARTICULUS IV.

An sit admittenda in Deo potentia aliqua executiva, virtualiter ab ius intellectu & voluntate distincta?

Resolutio hujus difficultatis, necessaria est ad plenam, & perfectam intelligentiam eorum quæ de divine scientia causalitate hic usque diximus: node quamvis de illa dispergunt plures Theologici Sancto Thomâ infra quæst. 25. ubi agit de divina potentia; eam tamen hic inserimus, ac præcedentibus articulis adjungimus, veluti appendicem, & complementum hujus disputationis. Ut autem status questionis clare percipiatur.

Obserendum est, quod in actibus agentiis spiritualis duplex soler ordo distingui: unus dicat intentionis, qui incipit a cognitione & intentione finis, & terminatur ad electionem medietum: alter executionis, qui incipit ab actu subsequente electionem, & terminatur ad extermam operis positionem. In nobis ergo antequam aliquem finem consequamur, debet primò præcedere cognitio illius, secundò ejus intentio, tertio consilium de mediis eligendis, quartò judicium five sententia, quæ judicatur hoc vel illud medium esse conveniens, quintò sequitur electio ipsius voluntatis, & in ea terminatur ordinatio intentionis. Sed quia parum prodesset bene eligere, si deesse executio, ideo post electionem lequitur actus intellectus qui dicitur imperium, quod scilicet medianorum electorum executio imperatur: post actum imperii est usus actius, quod voluntas applicat potentias executivas ad opus, v.g. manum artificis ad parandos lapides, dolandaligna &c. Denique est triple actus potentiarum executivarum applicatarum, qui dicitur *usus passivus*, ad quem sequitur posilio operis, & consecutio finis. Quizzitur ergo, an sicut in nobis datur aliqua potentia executiva, ab intellectu, & voluntate realiter distincta, quæ ut applicata à voluntate, operatur & producit res ad extra: ita etiam in Deo similis potentia admittenda sit ab ejus intellectu, & voluntate virtualiter saltem distincta, velan voluntas divina, ut ab intellectu directa, per scientiam simplicis intelligentie, aut intellectus ejus practicus, ut morus, & applicatus à

A voluntate, per scientiam visionis, sit principium immediatè productivum, & effectivum rerum ad extra?

Prima sententia admititur in Deo potentiam aliquid executivam, ab ejus intellectu & voluntate virtualiter distinctam. Ita Durandus in 1. dist. 38. & Suarez in Metaphysica disput. 30.

Secunda existimat, potentiam executivam in Deo, esse voluntatem, ut connotat intellectum diligenter. Ita Vazquez hisc disp. 102. cap. 3. & plures ex Recentioribus.

Tertia vero quæ est communis in Schola D. Thomæ, docet talē potentiam in Deo esse intellectum ejus practicum, ut motum, & applicatum à voluntate, illumque producere res ad extra, per actum imperii, formaliter immanenter, & virtuiter transeuntem.

§. I.

Suaris Sententia rejicitur.

Dico primò, non dari in Deo potentiam executivam, ab intellectu, & voluntate virtualiter distinctam.

Coilibitur ex D. Thoma variis in locis, in quibus docet scientiam Dei esse causam rerum, secundum quod haber voluntatem conjunctam, & in Deo suum intelligere, & suum velle, & suum facere: quæ fata essent, si in eo daretur potentia aliqua executiva, ab ejus intellectu & voluntate virtualiter distincta. Unde idem S. Doctor, i. p. quæst. 25. art. 1. in secunda solutione 4. argumenti dicit, Scientia vel voluntas divina, secundum quod est principium effectivum: habet rationem potentia.

Eadem veritas hac ratione suadetur: Deus est simplicissimus, & natura purè intellectualis: Ergo in illo non debent admitti aliae potentiae, nisi illæ quæ pertinent ad gradum intellectivum: Sed ad gradum intellectus & voluntas: potentia enim executiva, secundum se est potentia bruta, nullamque presupponens essentialiter cognitionem: unde in Angelis non admittitur talis potentia, ut distincta ab illorum intellectu & voluntate, sed illi operantur ad extra per actum imperii, virtualiter transente, ut docet Sanctus Thomas opuscul. ii. art. 5. ubi dicit. Angelii movent celos conceptione sui intellectus effectu: Ergo non datur in Deo potentia executiva, ab intellectu & voluntate virtualiter distincta.

Confirmatur: Ideo in nobis admittitur potentia executiva, distincta ab intellectu & voluntate; quia non sumus naturæ simplicis, sed mixta ex spirituali, & corporeo, vel quia in nobis distinguuntur usus actius ab imperio: nam postquam diximus apud nos, *siat hoc*, debemus organa applicare ad executionem illius deliberationis: vel denique, quia in nobis voluntas est inefficax, nec volendo potest operari; & similiter intellectus noster, respectu objectorum, est mere speculatorius, & non practicus. Sed haec omnes rationes cessant in Deo, ipse enim est natura simplicissimæ, & purè spiritualis, imperium ejus quod dicit, *siat hoc*, non ordinatur ad sciplum applicandum ad opus, sed ad ipsam rem immediatè exequendam. Denique intellectus, & voluntas in Deo, non sunt potentiae purè speculatoriae, sed etiam practica: unde D. Thomas, & alii communiter ponunt hanc differentiam inter actus cretatos & incretatos cognitionis & amoris;

Tom. I.

Ecc 3

quod